NOORD-BRABANDER.

NOMMER 131 'S BOSCH. DINGSDAG 3 NOVEMBER 1835.

Kerkelijke Staat.

ROME

Dingsdag pen 13 October jl. is Z. H. in den besten welstand van Castel Gandolfo op het Quirinaalpaleis terug gekomen. De bevolking van Rome was Z. H. buiten de St. Janspoort te gemoet gegaan. Bij het binnenkomen der stad werd de H. Vader door het gebulder des geschuts en de muzijk van het garnizoen begroet. Z. H. na de straat doorgegaan te zijn, welke van *Sint Jan* van Lateranen naar het Quirinaal geleid, werd te midden der vreugdekreten van zijn volk op het apostolisch paleis door den gewonen stoet ontvangen. De H. Vader begaf zich daarna op de groote gallerij en verleende van daar zijnen zegen.

Z. E. de Kardinaal *Macchi*, buitengewoon commissaris in de vier legatien is alhaar aangekomen en met de grootste eerbewijzingen ontvangen. Z. Em. heeft den 2 October de stad Ravenne bezocht, waar de algemeene vreugde zich door schitterende blijken heeft doen openbaren, vandaar heeft Z. Em. zich naar Bologne begeven.

Engeland

LONDEN, den 21 October.

O'Connell heeft in eene vergadering te Limerick een plan ontwikkeld, volgens hetwelk hij meent dat de armenwetten in Ierland het best zouden kunnen worden ingevoerd.

— Volgens de hier ontvangen berigten uit Bilbao van den bevelhebber der engelsche hulptroepen in Spanje, waren zij van al het noodige voorzien en heerschte onder hen de beste krijgstucht. Op verzoek van den generaal *Evans* aan het kabinet van Madrid, waren hem nog omtrent duizend spaansche scherpschutters uit Santander toegeschikt. Hij had nu vijftien batalions onder zijne bevelen en was zeer met den minister *de Mendizabal* ingenomen.

— Van wege de republiek Uruguay, in Amerika, gelegen aan Brazilie en Buenos Ayres gelegen, en van welke Monte Video de hoofdstad is, zouden hier aanzoeken gedaan zijn tot het sluiten eener geldleening, ten behoeve van dat gouvernement, hetwelk eerst in 1830 zijn onafhankelijkheid verkregen.

— De brieven van New-York behelzen treurige berigten wegens de schade, in den nacht van den 18 laatstleden, door een ontzettenden storm in de stad Matamoras, nabij Nieuw-Orleans, veroorzaakt. Meer dan drie honderd huizen waren geheel vernield of zwaar beschadigd, vele schepen verongelukt en verscheiden menschen omgekomen.

Frankrijk.

PARIJS, den 30 October.

De heer *Dupin* is voor een paar dagen van zijn landgoed in het departement de la Nievre in de hoofdstad teruggekeerd, en heeft dadelijk met den Koning eene langdurige conferentie gehad.

— Vorst *Talleyrand* bevindt zich thans weder te Parijs, en heeft den 26 October een langdurig onderhoud met Koning *Lodewijk Philips* gehad, bij wien hij dien dag het middagmaal heeft gebruikt. Men heeft niet onopgemerkt gelaten, dat deze vachtigjarige staatsman, om zich in de zalen van het Koninklijk paleis te kunnen bewegen, door twee Kamerdienaars ondersteund moest worden. Ook bij Vorst *Leopold* van Saksen-Koburg heeft de heer *Talleyrand* den 26 een bezoek afgelegd.

Eerstgenoemde is den 27 door den Hertog van *Nemours* en den Prins van *Joinville* (zonen van Koning *Lodewijk Philips*) vergezeld, uit Parijs naar Versailles vertrokken.

— De redacteurs van den *Bonsens* en der *Quotidienne*, *Cauchois Lemaire* en *Dieudé* hebben voor het hof van assises te regt gestaan, door het publiek ministerie beschuldigd wordende, dat zij, door de mededeeling eener vertaling van een artikel van het londensch dagblad *The Sun*, over de jongst uitgevaardigde wet op de drukpers, tot omverwerping van het gouvernement hadden aangezet. Hunne verdediging bestond hoofdzakelijk in het beweren, dat zoodanige mededeeling, hoe kwetsend overigens de inhoud mogt zijn, geen misdrijf kon daarstellen, en de jury schijnt zich met dit gevoelen te hebben vereenigd; immers de beide beklaagden zijn vrijgesproken.

— Uit Grenoble wordt den 19 October gemeld dat sedert eenige dagen de bergen van het Dauphiné reeds met sneeuw bedekt zijn. Verleden dag zijn te Voiron des morgens ten 9 ure drie huizen, bewoond de nommers 43, 45 en 47 met een vreeselijk geraas ineengestort. Gelukkig dat de bewoners door het gekraak van eenen balk, die losrukte, gewaarschuwd werden en den tijd hadden om de vlucht te nemen. Slechts twee personen zijn geblesseerd geworden.

— Men heeft heden berigten uit Madrid ontvangen tot den 22 dezer, volgens welke de centrale junta van Andalusien zich deu 16 zoude ontbonden hebben, en de troepen, die ter harer beschikking stonden, weldra naar de noordelijke provincien zouden op weg gaan. De Koningin-regentes had zulks bij eene algemeene wapenschouwing van de bezetting en nationale garde der hoofdstad, die denzelfden dag plaats had, voorloopig aangekondigd, en daarbij het vertrouwen te kennen gegeven, dat het getal der vrijwilligers die zich aanboden om de carlisten te bestrijden, nu dagelijks toezoude nemen, terwijl zij met de vertegenwoordigers der natie zoude treffen de staatkundige instellingen, die het algemeen welzijn moesten waarborgen, te volmaken en op hechte grondslagen te vestigen.

De Koningin-regentes heeft aan een der officieren van de nationale garde der hoofdstad, een door haar zelf bewerkt vaandel ter hand gesteld, om dit als een bewijs harer bijzondere tevredenheid aan de nationale garde van Bilbao over te brengen.

— De berigten van de grenzen bevestigen, dat *Sa Sebastian* door zes batalions carlisten, onder den generaal *Gomez*, nauwlijks is ingesloten, of de bezetting genoodzaakt is geweest een hevig vuurgevecht te leveren, om de gemeenschap met de Bastiaansche vloot te trekken.

Men meldt tevens uit Logrono, dat de hoofdmacht van don *Carlos*, die sich in de omstreken van Vittoria ophoudt, het fort de la Puebla heeft veroverd en de bezetting, die twee à drie honderd man sterk was, krijgsgevangen gemaakt.

Het hoofdkwartier der carlisten was den 20 te Mandoza gevestigd, terwijl de generaal *Cordova* zich te Miranda de Ebro bevond. Men wil dat deze bij zijnen terugtogt de bruggen over den Arga, te Mendigorria, Sanroga en op andere plaatsen hadt laten afbreken, om den vijand, die thans van eene goede artillerie moet voorzien zijn, den overtogt moeijelijk te maken.

— Men leest in den *Phare de Bayonne* van 24 October:

Het volgende wordt ons van de grenzen geschreven: Den 16 dezer, na eene belegering van drie dagen, heeft zich het Christinos garnizoen van la Puebla, op drie mijlen afstands van Vittoria, bestaande uit 250 man infanterie en 12 artilleristen, aan de carlisten overgegeven. Er bevonden zich in het fort twee stukken geschut.

De carlisten vermoorderen dagelijks het getal hunner veldstukken; den 16 waren vier en twintig stukken en houwitsers te Onate geplaatst.

Van de grenzen schrijft men, dat de generaal *Jauregui* niet voor den 22 dezer, met zijne chapelgorris, van St. Sebastiaan naar Bilbao is vertrokken. Het bevestigt zich voorts, dat de carlisten sedert van Puebla, een versterkt dorp tusschen Vittoria en Miranda del Ebro, hebben meester gemaakt. Zij zijn alzoo tot de eigenlijke grenzen van Biscaye gevorderd, en men voegt er zelfs heden bij, dat er te Bilviesca, eene stad op den grooten weg naar Madrid in Oud Castilien, een gevecht is geleverd dat voor de christinos, die door *Espeleta* werden aangevoerd, niet voordeelig uitviel.

België.

BRUSSEL, den 1 November.

Het dagblad *L'Union* berigt, dat het gebouw van het voormalig *collegium philosophicum* te Leuven binnen kort weder zal geopend worden, thans ingerigt als een gesticht voor de studenten der katholijke universiteit, onder den naam van *«philosophisch pedagogium van de katholijke hoogeschool te Leuven»*. — De opening der ge-

wissen aan gemelde hoogeschool moet op den 25 November plaats hebben.

Binnenlanden.

's HERTOGENBOSCH, den 2 November.

Bij Z. M. besluit van den 23 October 1835 No. 102 zijn tot Notarissen in het kanton Waalwijk *J. H. Schadd*, in het kanton Ysselstein Mr. *C. G. de Balbain van Doorn*, in het kanton Geldermalen *O. A. Verwey* en te Enkhuizen *G. Boldingh*, benoemd.

— De afdeelingen van de tweede kamer der Staten-Generaal hebben zich heden bezig gehouden met het onderzoek der financiele wetten, welke haar zijn aangeboden. Men vernoemt, dat eenige afdeelingen reeds werkzaam zijn, met de voordragt van wet tot opening den landbouw te onderzoeken. Tot dat de werkzaamheden in de afdeelingen eenigsins zullen zijn gevorderd, verwacht men geene openbare zitting.

Onder de laatstelijk aan de kamer voorgedragene ontwerpen, tot wijziging van het wetboek van koophandel, komt ook een ontwerp voor, tot wijziging van den 3den titel van het 1ste boek, betrekkelijk de vennootschappen. Bij hetzelve wordt thans bepaald, dat alvorens de naamlooze vennootschap van koophandel tot stand kan worden gebragt, de acte harer oprigting aan den Koning moet worden ingezonden, ten einde daarop hoogstdezelfs bewilliging te erlangen, welke verleend wordt, indien de vennootschap niet strijdt met de goede zeden, de openbare orde, de wetten, of het belang der ingezetenen.

In de bij dit ontwerp behoorende memorie van toelichting wordt aangemerkt, dat al de in den titel voorgedragene wijzigingen en voorschriften slechts een doel hebben, namelijk: om zorg te dragen, dat derden door de niet-aansprakelijkheid van eenig persoon niet worden benadeeld, en voorts dat geene zoodanige maatschappijen worden opgerigt, welker strekking met het algemeen belang strijdt. — Dat, indien de regering, aan den eenen kant, uit overtuiging, het voorbeeld van alle beschaafde volken van Europa, en ook van de Staten van Amerika, heeft gevolgd, door, zonder hare bewilliging, geene naamlooze maatschappijen toe te laten, zij echter, aan den anderen kant, een blijk van belangstelling in het gemeen overleg der Staten-Generaal heeft gegeven, door aan alle redelijke wenschen te voldoen, en bijzonder door alle toezigt op de nakoming der statuten aan den regter over te laten, en zich de bevoegdheid niet voor te behouden, om eene opgerigte naamlooze maatschappij uit dien hoofde te ontbinden.

Naar men vernoemt heeft de heer adviseur *Lipkens* zich, op last der regering, naar Engeland begeven, en is aan hem opgedragen geworden het onderzoek omtrent de kunst, om onder water te varen en onder water te werken, ten einde zich met de opgespoorde dierkermiddelen bekend en eigen te maken en daarvan vervolgens hier te lande aanwijzing te kunnen doen; terwijl dezer dagen, bij besluit Zijner Majesteit, de luitenant ter zee der 2de klasse, *G. A. Uhlenbeek*, is gecommitteerd om zich mede naar Engeland te begeven, ten einde gemelden heer adviseur in het opgedragen onderzoek bij te staan.

Naar men vernoemt is, sedert het begin der maand, de gelegenheid tot het voeren van briefwisseling met Hamburg (voor als nog niet met Bremen) langs den weg van Deventer, verdubbeld geworden, en zulks ten gevolge eener tusschen de post-officieren van Hamburg en Hanover gemaakte schikking, tot welke de nederlandsche administratie gemeend heeft hare toetreding niet te mogen weigeren. Dientengevolge zal er voortaan, door het kantoor van Deventer, buiten en behalve de expeditien op de van ouds bestaan hebbende beide noordsche posten, ook nog des maandags en donderdags, op het gewone uur, eene brievenmaal naar Hamburg worden verzonden, bevattende onder anderen, de brieven welke des avonds te voren, dat is des zondags en woensdags, uit Amsterdam, 's Gravenhage, Rotterdam enz., en van andere plaatsen in overeenigheid, hebben kunnen worden geëxpedieerd. In de omgekeerde rigting ontvangt het postkantoor te Deventer des zaterdags en dingsdagsmiddags, met den gewonen Tweemaal-per-week-post (en alzoo niet per estafette) twee nieuwe Hamburger depêches, die respectivelijk in den avond van woensdag en zaturdag te voren uit Hamburg zijn verzonden. De brieven, welke in deze depêches zijn vervat, worden op gelijke wijze, met den gewonen binnenlandschen post, van Deventer naar de plaats van derzelver bestemming worden verzonden, zullen alzoo te Amsterdam, 's Gravenhage, Rotterdam enz., des zondags en woensdags morgens en in andere plaatsen in overeenigheid, aankomen.

Omtrent de nieuwe door de oostenrijksche regering gesloten leening schrijft men uit Weenen van den 21: De nieuwe leening is 2½ pCt. voor een nominaal bedrag van 40 millioen fl., zoo als gisteren reeds als vermoedelijk werd opgegeven, werkelijk en zulks tegen den prijs van 75 pCt. met de vier bankiershuizen *Rothschild*, *Sina*, *Geymuller* en *Arnstein*, *Eskeles* gesloten geworden. De regering ontvangt alzoo voor het nominaal bedrag dit zou van 40 millioen in baar geld. Men zegt van de bankiers bovendien vergoeding van af de uitgifte der obligatien, in maandelijksche termijnen, de betalingen te doen, waardoor zij, daar de intrest van dien dag af begint, nog een voordeel genieten. De reducering der 5 pCt. Metallieken is thans met zekerheid te wachten. Naar men voorloopig vernoemt zal dezelve seriesgewijze, bij uitlotting, volgen. Dit is de reden waarom de koers der 5 pCt. schuldbrieven nog 2½ pCt. boven pari staat, daar een deel dezer effecten soort, eerst na verloop van jaren kan uitgetrokken en gereduceerd worden, en tot zoo lange 5 pCt. intrest blijft geven. De grondslag der reducering zal daarin bestaan, dat het den bezitters der uitgetrokkene nommers vrijgelaten wordt, hetzij het nominaal bedrag hunner obligatien in baar geld, of het gelijk bedrag in 4 pCt. schuldbrieven, of bij hooger bedrag 700 fl. 3 pCt. en 500 fl. 4 pCt. staats-effecten, voor 1000 fl. van 5 pCt. te ontvangen. De regering wint bij de laatste wijze op iedere 1000 gulden 9 fl. aan jaarlijksche intrest, terwijl de kleinheid van de [illegible] aan den speculant grooter ruimte gegeven wordt. Op de beurs van heden zijn reeds koopen in de nieuwe leening op driemaandelijksche levering tegen 76½ pCt. gesloten.

Sedert dat de pogingen der ongodsdienstigen meer vrijheid hebben kunnen werken, om den godsdienst in het algemeen, maar bijzonder de R. katholijken openlijk tegen te werken, zijn de bekeeringen van gemeedelijke en geleerde mannen tot de roomsch-katholijke Kerk vermeerderd en dit heeft bijzonder in Duitschland, de bakermat van het protestantismus, plaats. — De theorieën en het schrijven der zoogenaamde vrijzinnigen, hebt veler tot twijfelmoed gebragt en de gelegenheid doen geboren worden om te ongeloovigen, en van den zoogenaamde stelregel der protestanten gebruik te maken, waarvan evenwel de meeste afschrikken en door bijna niemand welmeenend wordt opgevolgd.

Behalve een aantal Vorsten en geleerden, die in de laatste jaren in Duitschland tot de R. K. Kerk zijn teruggekeerd, waaronder eenen *Ferdinand Herbst*, doctor in de godgeleerdheid te Munchen en professor *August Theiner* mogen gerangschikt worden: Zijn nu onlangs de heeren *Jarke* en *Philips*, beide professoren aan de universiteit te Berlijn, en in de geleerde wereld door hunne regtsgeleerde werken bekend, tot de Moederkerk overgegaan. Zij hebben ten gevolge van dien hunne posten moeten verlaten, ofschoon in Pruissen de drie christelijke kerkgenootschappen, waaronder de roomsch-katholijken gelijke burgerlijke regten zijn toegekend; zij hebben hun tijdelijk belang aan een hooger doel opgeofferd.

Over de conferentien van Baden en [illegible] Zwitserland.

Een groote strijd is daar tusschen de [illegible] katholijkheid en der geloovigen van de eene zijde, en een klein doch woelzieke nieuwigheids- invoerders ter andere zijde, die het geluk is in vele kantons eenen grooten invloed uit te oefenen. Deze strijd levert te gelijkertijd een bedroevend en vertroostend schouwspel op. De pogingen van de eenen om alles te vernietigen, om overal de wanorde daar te stellen en tot eene scheuring te geraken, worden door de wijsheid en standvastigheid der Bisschoppen, door den ijver en de voorzigtigheid hunner geestelijkheid, door de wenschen en vorderingen van het verstandigste gedeelte der geloovigen, in evenwigt gehouden.

Dit tafereel willen wij onzen lezers onder de oogen brengen en hun de geschiedenis der twee bijeenkomsten, die in Zwitzerland over de zaken der kerk hebben plaats gehad, voorhouden met onderscheidene daadzaken te verhalen die, tot dat zelfde onderwerp betrekking hebben en den staat der gemoederen in die omstreken, welke zoo langen tijd rustig geweest zijn, af te schilderen.

Vroeger hebben wij medegedeeld dat te Baden, in het kanton Aargau eene bijeenkomst is gehouden, waarin de oprigting van eenen Aartsbisschoppelijken zetel gestemd en een ontwerp van overeenkomst was opgemaakt, om de betrekkingen der kerk met den staat te regelen. Dit ontwerp was de gewestelijke kamer [illegible], herinnerde dezelve in vele punten aan de burgerlijke constitutie der geestelijkheid en de nieuwigheden van *Joseph II* waarbij de onderwerping der kerk aan het tijdelijk gezag werd ingevoerd.

Het is echter van belang te weten dat het geheele katholijke Zwitzerland aan deze pogingen geen deel genomen heeft. Het denkbeeld daarvan werdt aan twee heethoofdige mannen, die heeten *Eduart Pfeffer* van Lucerne en *Baumgartner* van St. Gall toegeschreven. Lucerne verzocht de kantons die onder het ressort van het bisdom van Bazel behoorden, om de bijeenkomst bij te wonen, welke te Baden, in het kanton Aargau, bepaald werd. Hierop werden ook verzocht de kantons Sint Gall en [illegible], dit alsdan weigerde [illegible] de kantons Zug en de stad Bazel.

Behalve personaadjen [illegible] de afgevaardigden van zeven kantons te weten: Bern, Luzern, Bazel (Landschaft), Soleure, Lihern, Aargau en Thurgau. De drie eerste kantons hadden ieder slechts één afgevaardigde, de vier anderen hadden er twee, derhalve elf afgevaardigden in het geheel en dit klein getal mannen heeft durven ondernemen om de geheele tucht te veranderen en de zwitsersche kerk om te werpen. Ook waren deze elf afgevaardigden niet van een en hetzelfde gevoelen. Die van Soleure en Bern hadden alleen last om zich met het oprigten van een Aartsbisdom

te bemoeijen, waarover in de eerste bijeenkomst gesproken was, doch weldra werd eene commissie uit de voornaamste leiders der zaak daargesteld, welke de veertien artikelen voorstelde, die aangenomen werden. Die leiders waren de heeren *Pfeffer*, *Baumgärtner* en één afgevaardigde uit Aargau, die het weinig moeite koste om dezelve te doen aannemen, vermits de drie kantons van Lucerne, St Gall en Aargau de meerderheid uitmaakten.

Het resultaat der bijeenkomst te Baden verontrustte de geestelijkheid en de geloovigen, die opregt aan den godsdienst verbonden waren. Nadat de groote raad van Aargau de artikelen had aangenomen, deed de katholijke bevolking hare ongerustheid en hare klagten hooren. De geheele geestelijkheid rigtte aan den grooten raad krachtdadige verlogen, en een verzoekschrift, onderteekend door meer dan 14,000 personen werd ingediend. Hierop werd niet gelet, zelfs in den grooten raad dreef men den spot met dit verzoekschrift, want die groote lichamen bezitten zoo veel inschikkelijkheid en toegevendheid voor den wil en het verlangen des volks, wanneer hetzelve zich tegen hen verklaard. Van den anderen kant beweerde men ten overvloede, dat Mgr. de Bisschop zich tegen de nieuwigheden niet verzettede, doch de Prelaat kon het stilzwijgen niet langer bewaren en verklaarde in zijnen brief van den 10 April aan de regering van Aargau, dat hij afkeurde en met de katholijke Kerk de artikelen van Baden verwierp. Deze brief werd hem met verwijtingen terug gezonden en men besloot om eene tegenstrijdige verklaring aan het volk te rigten; deze maatregel echter werd door eene geringe meerderheid aangenomen. Vele leden verzetteden zich daartegen, doch desniettegenstaande werd bevolen de proclamatie van het predikgestoelte op zondag den 17 Mei af te lezen. Deze was tegen Mgr. den Bisschop van Bazel gerigt.

Het was deze proclamatie welke zoo veele en hevige onlusten in Aargau heeft veroorzaakt. Vele lazen dezelve dadelijk hen af; een groot getal onthieldt zich daarvan en gaf de redenen hunner weigering te kennen, onder verzekering dat zij dit stuk zouden afkondigen, indien Mgr. de Bisschop daartoe de vergunning verleende. Inderdaad den volgenden zondag werd dezelve afgelezen, nadat de Bisschop zulks had toegestaan om voor hen en de parochianen de noodlottige gevolgen eener weigering voor te komen. Deze inschikkelijkheid, welke de leiders had moeten bedaren, verhinderde hun echter niet om een en twintig geestelijken voor de regtbank te brengen, die, gelijk wij hooger gemeld hebben, tot onderscheidene straffen veroordeeld werden. Ook werd aan negen katholijken, het meest leden van den grooten raad de uitoefening hunner regten ontzegd, en tot zes of meer zware boeten werden veroordeeld. Mgr. de Bisschop van Bazel rigtte ten dien aanzien eenen brief gedagteekend van den 14 Julij aan den kleinen raad. Hij verwonderde zich vooral dat men zich het regt had kunnen aanmatigen, om pastoors, die aan geene hoogenaamde misdaad schuldig waren, afzette en verklaarde dat hij dezelve altijd als pastoors zou erkennen en geene canonieke aanstelling aan een priester zou geven, die zich zou doen benoemen.

De regering van Aargau antwoordde den Prelaat, dat het besluit genomen was om geweld te gebruiken, ten einde hem te doen gehoorzamen. Mgr. de Bisschop schreef andermaal aan die regering den 8 Augustus eenen brief vol van gepastheid en overtuiging. Hij deed gevoelen dat hij geene priesters, die aan niets schuldig waren, willekeurig kon wegzenden. Pastoors weg te zenden, omdat zij de afkondiging eener proclamatie acht dagen uitgesteld hadden, was de reden niet; dit was de reden niet. Niettegenstaande dit alles keurde de groote raad den 3 September het gedrag der regering goed, besloot den Bisschop te beteekenen dat men zijne voorbehoudingen afkeurde met aandrang om die te vernietigen.

Indien hij niet toegaf was de kleine raad gelast om zijn tijdelijk inkomen in te houden en in geval van halsstarrige weigering, zou het kanton zich van het bisdom afzonderen, den kanunnik van Aargau, residerende te Soleure, terugroepen en de groote raad zou bijeengeroepen worden, om nadere maatregelen te nemen. Hieruit ziet men met welke drift men in Aargau te werk ging om tot eene scheuring te geraken.

De aan hunnen pligt getrouw gebleevene priesters, worden tot op dezen oogenblik in dit kanton nog vervolgd.

Het was uit Lucerne dat het sein tot nieuwigheden gegeven werd. Men keurde de artikelen van Baden goed en nam dezelve aan en men werkte bij de andere kantons om dezelve aan te nemen. Eenige geestelijken van dit kanton ondersteunden de beduslingen der overheerschende partij. Acht en veertig priesters schreven den 6 Julij eenen brief aan den Bisschop, waarin zij de oorzaak der ontstane moeijelijkheden tusschen de Kerk en den staat op een gedeelte hunner medebroeders wilden werpen, doch dadelijk tegen legden de geestelijken van eenige landelijke kapittels, die bijzonder beschuldigd waren, aan hunnen bisschop hunne beginselen en tevens eene weerlegging der aanklagt bleef bij wederlegden de verwijtingen hunner medebroeders en onthielden zich van alle wederbeschuldiging. Dit stuk was door drie en negentig geestelijken der drie landelijke dekanaten van het kanton Lucerne onderteekend.

Bij dit adres verzochten zij bij eenen tweeden brief hunnen bisschop om, indien er redenen bestonden, diegenen onder hun geregtelijk te vervolgen, die beschuldigd waren geweest. De prelaat stelde hun bij missive van den 31 Augustus gerust en betuigde zijne tevredenheid en zijn vertrouwen, hetwelk hij in hun stelde.

Het kanton Lucerne heeft zich desniettegenstaande niet minder vijandig, en hevig tegen de geestelijkheid als het kanton Aargau gevraagen. In dit kanton bestaat de vrijheid van drukpers niet voor de katholijken; het plan om den godsdienst in het kollegie en de scholen op het platte land uit te roeijen, is sedert langen tijd gemaakt en geregeld en het toezigt, zelfs ten aanzien van het godsdienstige, is den geestelijken ontnomen.

Pastoors die, het evangelie van den zondag uitleggende, tegen de valsche profeten gesproken hadden, zijn om die reden alleen, zonder verhoor, verbannen geworden en zonder dat men eenig onderzoek na hunne prediking gedaan had. Een ander achtingswaardig geestelijke de heer *Huber*, pastoor te Uffikon is gearresteerd, in de gevangenis geworpen en afgezet, omdat hij van het predikgestoelte eene passelijke brave, welke reeds in de dagbladen was bekend gemaakt, had afgekondigd en waarbij eene redevoering van *Louis Fuchs*, een geestelijke van St. Gall, werd veroordeeld. In datzelfde kanton heeft men willekeurig aan een zeer achtbaar geleerd priester, het onderwijs in de godgeleerdheid ontzegd, en door een afgezet en tegen zijnen bisschop in opstand zijnde priester vervangen, doch ook weldra waren de cursus der godgeleerdheid ledig en geheel verlaten.

Het kanton Gall heeft zich ook in den beginne zeer hevig voor de nieuwigheden getoond en was een dergenen die de bijeenkomst van Baden had gevorderd,

Na het overlijden van den Bisschop had dit kanton eene reeks van geweldige maatregelen genomen en *Louis Fuchs* beschermd tegen de veroordeelingen van het bisschoppelijk gezag en dat van den heiligen Stoel. Dit kanton had de artikelen van Baden bekrachtigd, doch sedert de nieuwe verkiezingen die aldaar hebben plaats gehad, heeft men redenen te hopen, dat een nieuwe geest de regering zal besturen. Den 5 Augustus jl. heeft de katholijke afdeeling van den grooten raad de besluiten van den 28 October en 19 November 1833 ingetrokken, houdende de vernietiging van het kapittel van St. Gall en de wederherstelling van het bisdom, alsmede die van den 24 April en 13 Junij van dit jaar tegen de benoeming van den heer *Fossi*, nieuw Bisschop van St. Gall. Het voorstel van den raad van administratie is door twee en vijftig tegen vier en dertig stemmen na lange beraadslaging aangenomen. In diezelfde zitting is een verzoekschrift van 101 geestelijken van het kanton tegen de vorige besluiten voorgelezen. De andere kantons hebben op verre na dezelfde hevigheid voor het aannemen der artikelen niet aan den dag gelegd. In het kanton van Thurgau is het ontwerp met eene geringe meerderheid aangenomen, doch heeft nog geene uitvoering gehad. Soleure heeft besloten eene nadere bijeenkomst af te wachten. Bern, hetwelk de katholijken van Jura niet heeft willen stooten, heeft zich nog niet verklaard.

In al die gewigtige omstandigheden heeft het Hoofd der Kerk zich doen hooren. De *Encyclieke* Brief *Commissum divinitus* van den 17 Mei jl. had de roekeloze pogingen moeten doen belemmelen. Deze zoo plegtige en krachtig gegronde verklaring, deze zoo duidelijke veroordeelingen der artikelen van Baden, moesten de opregte katholijken tegen houden, doch de stoutmoedige geesten hebben aan de zoo doordringende stem en het forsche woord van den oppersten Priester wederstand geboden.

Het kanton Aargau is zelfs zoo ver gegaan dat de afkondiging van den *Encyclieke* brief is verboden geworden en heeft het voornemen bekend gemaakt om de nakoming der veertien artikelen te handhaven. Het gaat steeds voort met tegen de priesters, die zich niet willen onderwerpen, hevig uit te varen en heeft opvolgelijk zeer strenge maatregelen genomen, die het voornemen aanduiden om de zaken tot het uiterste te brengen.

In dien staat van zaken heeft men eene tweede bijeenkomst voorgesteld gehad, welke den 7 Septemb. jl. te Lucerne gehouden is. De zeven kantons, die aan de conferentie te Baden deel hadden genomen, zijn ook in de nieuwe bijeenkomst vertegenwoordigd geweest, doch er waren slechts tien afgevaardigden. Die der kantons Zug en Graauwbonderland zijn niet opgekomen. Het eerste dezer kantons heeft zich formeel verklaard. Op uitnoodiging van het kanton Lucerne om aan de nieuwe bijeenkomst deel te nemen, besloot de raad van state den 4 September deze zaak aan eenen drievoudigen raad van het land te onderwerpen. De hoofden der kapittels waren verzocht geworden, om een rapport over de artikelen van Baden op te maken; vereenigd onder het voorzitterschap van de eerwaarde heer *Andermatt*, pastoor van Steinhouzen, verklaarden zij bij comparigheid van stemmen dat de geheele geestelijkheid van Zug al de artikelen van Baden, door den Bisschop en den heiligen Stoel veroordeeld, verwierp en dat men de autoriteiten van het kanton verzocht om die te doen verwerpen. In den raad van state waren tweederlei gevoelens. De meerderheid stelde voor om geen deel aan de conferentie te nemen maar ook om tot geen besluit over de artikelen te komen. De minderheid wilde dezelve verwerpen, doch na eene lange beraadslaging verklaarden zich twee en tachtig stemmen, uitmakende de volstrekte meerderheid, voor het verwerpen der artikelen. Alzoo heeft het kanton Zug geen deel genomen aan de nadere conferentie van Lucerne zien.

In een nader artikel zullen wij de uitkomsten der conferentie van Lucerne zien.

*** Na voorzien te zijn van de laatste HH. Sacramenten der R. C. Kerk, overleed heden, in den ouderdom van 80 jaren, 2 maanden en 10 dagen, onze waarde Vader en Behuwdvader *JACOBUS DANIEL TREUR*, in leven Medicinæ Doctor alhier.

's Hosoen,
den 24 October 1835.

M. TREUR,
uit aller naam.

*** Heden overleed alhier, mijn zeer geliefde Echtgenoot *JACOBUS MUSKENS*, in den ouderdom van ruim 55 jaren, mij nalatende 10 kinderen, die met mij deelen.

Dienende deze tot kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

Hulsen, den 31 October 1835.

A. WENDIX,
Wed. J. MUSKENS.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

MAGAZIJN
VOOR
ROOMSCH-KATHOLIJKEN,
TER VERSPREIDING VAN NUTTIGE KUNDIGHEDEN.

Inhoud van No. 44.

De feestdag van alle Heiligen. (Het oude Pantheon, thans de Kerk van O. L. Vrouw der Martelaren, te Rome, van binnen gezien) *met plaat.* — De H. Geest. (Ridder van den H. Geest) *met plaat.* — De H. *Carolus Borromeus.* (De H. *Carolus Barromeus* aan de pestzieken de heilige sacramenten toedienende) *met plaat.* — (Standbeeld van den H. *Carolus*) *met plaat.* —

Prijs per jaar *f* 5-50 en voor 3 maanden *f* 1-55 franco per post. De inteekening geschiedt bij alle Boekhandelaars en Postdirecteuren des Rijks.

TERENDMAKINGEN.

AANBESTEDING.

De SCHOOR- en KERKELIJKE COMMISSIE der Roomsch Katholijke Gemeente, tot dus verre bestaande onder de naam van de *Kuipersteeg* te *Leyden*, zal voornemens, onder nadere goedkeuring op maandag den 16 November 1835, des middags ten 12 ure op de plaats te Leyden, ten overstaan van den Notaris *Roskes* residerende te Leyden, in het openbaar aan te besteden, het BOUWEN van een NIEUW KERKGEBOUW met de LEVERANTIE van MATERIALEN, ARBEIDSLOONEN enz. volgens daarvan gemaakt bestek en teekeningen, welke tot bovengenoemden gedurende veertien dagen voor de aanbesteding door een Ieder kunnen geraadpleegd worden. Zon- en Feestdagen uitgezonderd) zullen kunnen bezigtigd worden, alsmede de plaats van verbreken van het oude Gebouw, alsmede de plaats, alwaar het voorgenoemde Kerkgebouw moet worden geplaatst.

Het bestek ligt ter lezing te *Leyden* in de voornaamste Koffijhuizen, — te *'s Hage* bij SMEETS, in het *Zuid-Hollandsch Koffijhuis*, — te *Delft*, bij VANDER SPEK, aan de *Reihelpoort*, — te *Rotterdam*, in de *Romein*, — te *Dordrecht*, bij ROOZEN, in *Bellevue*, — te *Gorkum*, bij [illegible], in de *Hoorwagen*, te *Hardinxveld*, in de *drie Snoeken*, — te *Gorkum*, bij C. STOLK, in de *Roskam*, — te *Slidrecht*, in de *Zwaan*, — te *Nijmegen*, bij [illegible], in de *Rotterdamsche Postwagen*, te *Arnhem*, bij [illegible], in de *Gouden Leeuw*, — te *Utrecht*, bij [illegible], in de *Nieuwenbok*, — te *'s Hertogenbosch*, bij [illegible], op de *Peusmarkt*, — te *Breda*, bij H. [illegible] en het Koffijhuis op de *Plaats*, — te *Bergen op den Zoom*, in de *drie Trompetters*. — te *Haarlem*, bij [illegible], in de *Halve Maan* en te *Amsterdam*, bij HELMS, in het *Noord-Hollandsche* Koffijhuis, in de *Kalverstraat*, en de Wed. de LANGENDIJK, in de *Munt*. —

Het gedrukt bestek is a *f* 2-½ te verkrijgen bij den Boekhandelaar J. W. VAN LEEUWEN, te *Leyden*.

Zullende deze dagen voor de aanbesteding van des morgens 10 tot 1 uuren, de noodige aanwijzingen en inlichtingen in loco gegeven worden.

BELANGRIJK BERIGT.

Melkbevalling van Z. Hoogh. Hertog van Nassau, onder waarneming van den Hertoglijken Commissaris en onder bestuur van de Hertoglijke Regering, zal onveranderlijk plaats hebben de Verkooping door middel van aandeelen van de met roem bekende behoorte

DURINGSCHEKUR GEBOUWEN, MET TUINEN EN TOEREHOOREN,

TE

WIESBADEN,

Een uur afstands van Meintz.

De Verkooping geschied den 29 December 1835. De Hoofdprijs dezer Verkooping bestaat in de bekoorlijk gelegene allerprachtigst ingerigte KURGEBOUWEN, met TUINEN en TOEREHOOREN, van den Heer *DURINGER*, in waarde van:

Een maal Honderd vier en twintig Duizend Guldens, in Conv. Munt van FL. 24 Voet.

Deze Verkooping bevat in het geheel 35,000 tot verkoop bestemde Aandeelen.

Er bestaan 4,000 Prijzen van *f* 50,000, *f* 12,000, *f* 8,000, *f* 4,000, *f* 1,250, *f* 1,200, *f* 800, *f* 600 enz. enz. gezamenlijk bedragende eene som van 200,000 Guldens Conv. Munt van *f* 24 voet.

De prijs van een Aandeel [illegible]

Bij opname van VIJF AANDEELEN wordt een Aandeel toegegeven.

De prijs van 12 AANDEELEN (of 2 Serien), is maar *f* 95 N. C.

LEOPOLD DEUTZ et Comp.
Bankiers te *Meintz*, a/R.

Bestellingen geschieden ten Kantore van den Procureur *J. L. Schoenmaker* te *'s Hertogenbosch* aan Paardenplaats.

*** Al diegenen welke iets te vorderen hebben van de Erven JOHANNES WILHELMUS RYNDERS, gelieven hiervan opgave te doen voor den 15 November aan Mr. HERMANUS RYNDERS, op den Vughterdijk te *'s Bosch*.

MARKTBERIGTEN.

AMSTERDAM, den 30 October.

Tarwe, in een doen, 130 pond witbonte Poolsche *f* 229.
Rogge, stil.
Gerst, zonder handel.
Haver, slap, 74 pond Zwarte *f* 63; Voer zonder wigt *f* 52.
Boekweit, niet in omgegaan.
Koolzaad, ½ p. vl. hooger, Kromhorn 70½ p. vl.; 9 Vats in November 72 p. vl.; 9 Vats in Maart 75½ p. vl.
Lijnzaad, *f* 190 à 320.
Hennipzaad, *f* 200 à 320.

ROTTERDAM, den 30 October.

Jenever het Nederl. Vat, zonder Emb. *f* 19.50; zonder de belasting.
Amst. Proef het » » » »

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

Te Weenen waren den 21 Oct. genoteerd: 5 pCt. Metall. 100; 4 pCt. 100; Bankactien 1369.

Te Londen waren den 30: 3 pCt. gecons. 91⅜, ¼: Holland 2½ pCt. 55¼, ½; 5 pCt. 100⅜, ⅞; Sp. Cort. 43, 42⅞, 43¼.

Te Parijs waren den 29: 5 pCt. cour. 106,65; op tijd 108,80; 3 pCt. cour. 81,60; op tijd 81,65; Nap. rent. 90.35; Sp. Guebh. 34⅛; perp. 31; 3 pCt. 20⅞; Leening 1834, 43; Cortes 34⅛; Coupons 19; Uitgest. 14⅛.

Te Antwerpen waren den 31: Belg. 101⅛; O. Metall. 102⅝; Sp. Guebh. 28¼, ⅜; perpet. 28¼, ⅝; Leening 1834, 41¼, 42; Cortes 27¾, 28¼; Uitg. 13¾; Nap. renten 92⅛; Sicil. 93; Rom. L. 101¼; Id. te Antw. 98¼; Braz. 86.

BEURSPRIJS DER EFFECTEN, TE AMSTERDAM,

ZATURDAG, *den 31 October.*

		Laagste koers.	Hoogste koers.	Koers 4½ uur.
Nederlanden.	pCt.			
Werkel. Schuld	2½	55⅝	55⅝	55⅝
Ditto	5	101⅞	101 5/16	101 5/16
Uitgestelde ditto				
Kansbrief, ditto		24⅜	24 15/16	24 13/16
Amort. Syndik.		93¼	93¼	93¼
Dito	2½	29⅛	29¼	29¼
Handel-Maat.		1167/8		
Nieuwe dito				
Kasmarkt.				
Loterij-Grooth.	3			
Loterij.				
Dito	3			
Obligatien.				
Perpet. Amst.	5	28¼	28 15/16	28⅞
Dito 1826	5	1 1/16	1⅛	1⅛
Uitgest. Zuid-Sch.		13⅜	14	14

		Laagste koers.	Hoogste koers.	Koers 4½ uur.
Spanje.	pCt.			
Cort. Bons. Lond.	5	28¼	28 5/16	28⅛
Napels.				
Certificat *E. e B.*	5			
Dito *Falc et C.*	5	93¼		
Leen. Lond. R.	5			
Rusland.				
Obl. *Hope* 1798/1816	5	103¾		
Dito dito 1818/19	5	104¾		
Cert. dito 1821/33	5	97⅞		
Obl. te Londen	5			
Certif. te Hamb.	5	100		
Inschrijv. Assig.	6	68¾	68⅞	
Certificat dito.	6			
Portugal.				
Obligatien te Lond.	3			
Polen.				
Aand. Loot. fl.	500	150½		

		Laagste koers.	Hoogste koers.	Koers 4½ uur.
Pruissen.	pCt.			
Aand. loot R.	50			
N. te Londen	1830 4			
Oostenrijk.				
Dito dito *f*	100			
Dito dito	250 4			
Metaliek	5			
Dito Lond. gen.	5			
Dito	2½	68¼	68⅜	
Wissel-B. Geld				
Leen. Spanje dito	5			
Leen. Engeland				
Ween. Bankact.				
Wyener aandeel.				
Denemarken.				
Leening te Lond.	3			
Brazilien.				
Dito *Rothschild*	5	86		

Koers van het Geld: Beleen. 3¼ en Prol. 4 pCt.

Te *'s Hertogenbosch*, bij de Gebr. *LANGENHUYSEN*, Drukkers en Uitgevers.